БЕЛАРУС

Выдае Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне ў ЗША
Published by Byelorussian-American Association, Inc.
33 Norfolk Street
New York 2, N. Y.

PRICE 15 ¢ BYELARUS — WHITERUTHENIAN (BYELORUSSIAN) NEWSPAPER IN THE U.S.A. ЦАНА 15¢

Год VIII. № 62 30 Лістапада 1957 г. NEW YORK, N. Y., U. S. A. November 30, 1957 Vol. VIII. № 62

ЭМІГРАЦЫЙНЫЯ ПЭРСПЭКТЫВЫ

Эміграцыя Беларусаў па другой сусьветнай вайне была, бадай, найбольшай аднаразовай эміграцыяй з усіх часоў эміграваньня з бацькаўшчыны ў заходні сьвет. Прычыны эміграваньня былі розныя. Нацыянальна сьведамая й больш актыўная частка грамадзтва эмігравала самахоць, каб весьці далей у вольным сьвеце змаганьне за правы свайго народу, ведаючы, што ёй пагражае зьнішчэньне ад бальшавіцкае ўлады. Іншыя былі сілламоц вывезеныя на працу ў Нямеччыну або пазганяныя із сваіх сялібаў нямецкім войскам пры адступленьні. Але факт адмовы ад звароту на бацькаўшчыну із страху перад бальшавіцкімі рэпрэсіямі да ўсіх, хто пабываў у іншых краёх, надаў усёй эміграцыі палітычнага характару.

У мэтах нацыянальна - вызвольнай дзейнасьці новая беларуская эміграцыя пачала арганізавацца яшчэ ў Нямеччыне. Гэтая дзейнасьць ідзе далей і па асяленьні на сталае жыцьцё ў розных краёх вольнага сьвету, а перш-на-перш у Задзіночаных Штатах Амэрыкі, дзе асела можа найбольш нашае эміграцыі.

Па кароткім часе мы наглядаем сярод сваіх суродзічаў пэўную сэгрэгацыю. Эмігранты, пераважна тыя, што ня былі раней захопленыя і ўцягненыя ў змаганьне за нацыянальна-гаспадарствавую незалежнасьць свайго народу, адсоўваюцца ад арганізацыйнага жыцьця дый пераходзяць на ступень эміграцыі бытавой, з пэрспэктывай асыміляцыі ў недалёкай будучыні ў новым краі пасяленьня.

Адыход ад сваіх нацыянальных арганізацыяў і абыякавае станаўленьне да нацыянальна-вызвольнае справы, пэўна-ж, абніжае вынікі дзейнасьці нацыянальных арганізацыяў.

Дарма, што некаторыя эмігранты выказваюць спагаду й памогу сваім суродзічам на бацькаўшчыне высылкай прадуктовых ці адзяжовых пачак. Гэтая помач нясталая, а ў выніку вельмі-ж часта можа стацца й немачай — з гэтым заўсёды трэба лічыцца, бо *бальшавізм не зьмяніў свае істоты*. Рэальнай помачай будзе дапамога нашаму народу ў здабыцьці волі й незалежнасьці. У каго не зачэрсьцьвела сэрца да долі свайго народу й хто хоча яму памагчы, той павінен усьведаміць, што нашае змаганьне за лепшую будучыню свайго народу, нашая памога, можа быць большай у выніках пры супольным ходаньні, пры задзіночаньні й павялічаньні нашых радоў.

У Амэрыцы асыміляцыйны поступ ідзе, бадай, барджэй як у якім-небудзь іншым краі. Велічнасьць і магутнасьць амэрыканскае гаспадарствавае структуры, тэмп жыцьця й спэцыфічны бытавы ўклад дзеіць важка й кансэквэнтна. І гэта зусім нармальна. Не станавіла-б амэрыканскае гаспадарства, зложанае з эмігрантаў цэлага сьвету, такой сілы, якую яно мае цяпер, калі-б справа стварэньня аднаго грамадзтва ўкладалася йначай. Аднак, амэрыканскае права й быт не забараняе й не перашкаджае дбаць пра сваю нацыянальную культуру ды памятаваць і дбаць пра волю свае ранейшае бацькаўшчыны. Амэрыканцы сьведамыя таго, што няпоўнавартасным амэрыканскім грамадзянінам будзе той, хто лёгка забываецца на радзімае гняздо й не шануе свае ранейшае бацькаўшчыны. Вось-жа прыняцьцё амэрыканскага грамадзянства і ўлучэньне ў вагульна-амэрыканскую грамаду аніяк не накладае абавязку забыцца на сваё роднае, на сваіх прашчураў, на долю свае шматпакутнае Бацькаўшчыны. Нацыянальнае жыцьцё шмат якіх народаў, што аселі ў Амэрыцы ўжо даўно, зусім добра ўкладаецца з амэрыканскім правам, вымогамі ляяльнасьці ды амэрыканскім патрыятызмам. Нажаль, сярод Беларусаў яшчэ ня зусім адмерлі камплексы няволі, што прыліплі да іх за часы нацыянальнага гвалту й асыміляцыйнага ціску нашых кольківяковых акупантаў.

У выніку недаацэны важнасьці арганізацыйна - нацыянальнага жыцьця ўжо выяўляюцца трывожныя сымптомы сярод нашае моладзі, якая пачынае чамусь цурацца старэйшых. Ня трэба заплюшчваць вочы на тое, што моладзь часта-густа захапляецца горшымі выявамі амэрыканскага жыцьця ды сьхінаецца да лёгкага, пустапарожнага, а часам і шкоднага, праводжаньня часу. Калі-б гэтыя выявы сярод моладзі пераважылі, дык з гэткіх грамадзянаў у будучыні ня было-б пацехі ні грамадзтву, ані бацьком. Адгэтуль бярэ пачатак трагедыя горкае адзінотнае старасьці, што мы нагдядаем сярод ранейшае беларускае эміграцыі. Бацьком дзеля гэтага першым чынам і належыць дбаць пра свае дзеці. Калі бацькі ня здолеюць узгадаваць дзеці ў пашане як да сябе, так да сваіх дзядоў, да краю свайго паходжаньня, дык цяжка ўжо будзе гэта паправіць. Свае-ж абавязкі да родных дзяцей бацькі заўсёды лягчэй выканаюць пры супольным грамадзка - арганізаваным жыцьці. Цураньне і ўхіленьне ад свае грамады бязумоўна шкодна адаб'ецца на выхаваньні дзяцей — гэта, здавалася-б, праўда ясная для кажнага.

Трэба адцеміць і тыя зьявы сярод нашага грамадзтва, што няспрыяльна адбіваюцца на ўзгадаваньні моладзі. Гэта — варажнеча між арганізацыямі розных кірункаў. Яна й беспасярэдна блага ўплывае на моладзь, а пасярэдня спрычыняецца да таго, што мы ня можам зарганізаваць запраўднага культурна-нацыянальнага жыцьця, якое-б захапляла моладзь. У выніку расьцярушанасьці па сьвеце ды нязгоды мы ня можам ні стварыць добрага тэатру, ні належна паставіць прэсу, ні добрага хору; маем цяжкасьці і ў стварэньні царкоўна - рэлігійнага жыцьця. Гэтая акалічнасьць вымагае лучэньня нацыянальных сілаў. У гэтым выпадку трэба цешыцца з тых спробаў нашае зарганізаванае моладзі да задзіночаньня й кансалідацыі. Шкада, што гэта пакуль што спробы, а не рэалізацыя. Падтрыманьне варажнечы хіба-ж нельга йначай назваць як сьведамай варожай дэструкцыяй. Задзіночаньне павінна пачацца ў супрацы, агульна-карыснай і канечнай. Наш эміграцыйны стан і будучыня станоўка гэтага вымагае. Важкасьць нашага голасу за волю нашага народу будзе залежаць ад нашае нацыянальнае арганізацыйнае жыцьцёвасьці. Нутраное нашае нацыянальнае жыцьцё павінна разьвівацца, а не заміраць, бо памёрлы голасу не падасьць. Гэта-ж, хіба, таксама ясная праўда.

М-г.

Саракагодзьдзе савецкае катаргі

Калі бальшавікі захапілі ўладу ў 1917 годзе, бальшыня тагачаснае інтэлігэнцыі прараквала неўзабаўны ўпадак бальшавізму. „Пабудуць датуль, пакуль дарэшты зруйнуюць гаспадарку, бо стварыць сякія-такія вартасьці бальшавікі — разбуральнікі з натуры — няздольныя", — так казалі сучасьнікі.

Бальшавікі разбурылі шмат чаго, а вартасьцяў ніякіх не стварылі, ды вядуць і далей разбурэньне найвартасьнейшага — людзкасьці ў чалавечай натуры. Але вось сорак год прайснавалі ды ў саракагодзьдзе свайго йснаваньня наважылі задзівіць сьвет сваймі „дасягненьнямі", якія заўсёды мелі й маюць прапагандавыя мэты, а цяпер яшчэ й застрашаньне вольнага сьвету.

Да саракавых сваіх угодкаў яны дарыхтавалі збудаваньне далёкасяжных ракетаў, запушчэньне спадарожнікаў зямлі ды, як відаць з падзеяў на Блізкім Усходзе, меркавалі ўлезьці ў Дарданэлы, каб папешыць Расейцаў ды зьдзейсьніць „заветную мечту" расейскага імпэрыялізму.

Ня ўсе імпрэзы ўдаліся паводля задуманага пляну, а сёетое выплыла й непрадбачанае. Аднак, збудаваньнем далёкасяжных ракетаў і запушчэньнем двух спадарожнікаў зямлі бальшавікі запраўды ўскалыхнулі заходні сьвет ды патрапілі паважна падарваць прэстыж Амэрыкі — краю, які толькі адзін здольны супрацьставіцца бальшавіцкай навале, дзе якога бальшавікі баяцца. Ускалыхнулі й раскатурхалі ад небясьпечнай нядбаласьці ды неналежнай ацэны й разуменьня бальшавізму. Бо навет і тут, у галіне навукі, яны наплявалі на дадзеныя імі дэклярацыі й умовы пры арганізацыі міжнароднага „геофізычнага году". Гэта яшчэ лішні раз даўбанула па лобе заходніх палітыкаў, што ўмовы й дэклярацыі для бальшавікоў становяць толькі кавалак паперы, якую заўседы можна выкінуць у кош; што ў саветах няма вольнае навукі, бо яна на службе ў бальшавіцкіх агрэсыўных плянаў; што дасягненьні ў ракетнай справе маюць найперш ваенныя мэты. Нажаль, яшчэ й дагэтуль ня ўсім на Захадзе ясна, што калі толькі бальшавікі пачулі-б запраўдную перавагу ў сіле, яны ані часіны не марудзілі-б накінуць свае кайданы на вольны сьвет; яшчэ й дагэтуль шмат хто цешыць сябе „мірным суіснаваньнем" з бальшавікамі дый прапагуе гэтае суіснаваньне.

Як бальшавікі дайшлі да запушчэньня зямных сатэлітаў — аб гэтым яны ўжо самі падбалі. Мае з гэтым сувязь, а можа й першае значаньне увязьненьне нямецкіх навуковых, крадзежа навуковых навінаў у Амэрыцы, рэшта — бальшавіцкі прымус пад страхам сьмерці. Як-бы там ні было, але вынік ёсьць, мэта дасягнутая. Гэтае дасягненьне, ізноў-жа, павінна паслужыць навукай тым заходнім скептыкам, якія думалі, што падбітыя бальшавікамі народы недалужныя, нядольныя да паважных чынаў ды спакойна пагаджаюцца зь няволяй. Хто ведае, ці ня мае тут месца яшчэ й помста заходняму сьвету за ягоны так даўгі й спакойны пагляд на мукі й цярпеньні падбітых бальшавізмам народаў. Гэта было-б ужо запраўды страшна й фатальна. Калі-б Захад усьведаміў усе гэтыя акалічнасьці, савецкае „дасягненьне" было-б пачаткам бальшавіцкага ўпадку. Можна меркаваць, што ў вольным сьвеце пачнецца настаўленьне да бальшавізму больш станаўкое й мэтазгоднае.

„Нумар" із пранікненьнем у Дарданэлы ня ўдаўся. Важкая заява амэрыканскага дзяржаўнага сакратара Далэса, які сказаў, што ў выпадку нападу саветаў на Турэччыну Амэрыка адкажа вялікім ударам не адно на Сярэднім Усходзе, але й на тэры-

Заканчэньне на 2 бал.

ДЭЗЫНФАРМАЦЫЯ

У Ньюёркаўскай Публічнай Бібліятэцы у гэтым месяцы наладзілі выстаўку эстонскае паэзіі, дарэчы, вельмі прыгожа аформленую. Каб памагчы наведвальніку разабрацца, дзе ляжыць гэты прыбалтыцкі край, на выстаўцы была карта паўночнае часткі Цэнтральнае Эўропы з Польшчай на цэнтральным месцы. У верхнім правым розе рамкі — Эстонія. Карта ўложаная ў рамку пад шклом так, што нельга даведацца, кім і дзе яна выдадзеная. Тым ня менш, карта больш чым дзіўная, і аб ейным радаводзе даведацца ня цяжка.

Польшча на карце паказаная ў сяньняшніх межах. Аднак, сам назоў "Poland" сваймі апошнімі дзьвюма літарамі „-nd" апынуўся на калішніх „крэсах всходніх", на землях Беларусі й Украіны, паняволеных сяньня Масквой. Праўда, усходняе дзяржаўнае мяжы „моцарства польскего" з 1939 году на карце няма, але затое „польскасьць" гэтых земляў маюць характарызаваць геаграфічныя назовы — такія, як „Brześć-nad-Bugiem" і да іх падобныя. Тое, што калісьці было ў усходній Беларусі, пададзенае ў расейскай транскрыпцыі. Назоў "White Russia" апынуўся ў картаграфаў і палітыкаў на ўсходзе ад Менску.

Можна спачатку падумаць, што камусьці захацелася вярнуць „статус кво" з 1939 г. Дык не: літараў „-nd", бач тых, што паходзяць ад слова „Deutschland" чамусьці ня відаць там, дзе яны былі тады, калі „-nd" ад „Полянд" было на „крэсах".

Але так, як Эстонія ніколі ня была Расеяй, так Беларусь ніколі ня была й ня будзе Польшчай — наўсуперак усім акупацыям, і шкада толькі, што добрае імя Ньюёркаўскае Публічнае Бібліятэкі горшыцца такімі недарэчнасьцямі.

А. Будзіг

Саракагодзьдзе савецкае катаргі

Заканчэньне.

торыі Савецкага Саюзу, астудзіла запал савецкіх агрэсыўных імпэтаў і, найпраўдападабней, спыніць на нейкі час канфлікт на Сярэднім Усходзе.

На саракагодзьдзе бальшавізму выплыла й зусім неплянаваная справа — зьмяшчэньня із усіх паважнейшых становішчаў савецкага ваеннага гэроя маршала Жукава. Якія-б правіны не вытыкаліся Жукаву, усім ясна, што ўся прычына ў істоце бальшавіцкае ўлады: гэта рашучышчаньне дарогі да аднаасабовае дыктатуры, да таго „культу асобы", супраць якога змушаны быў выступаць сам кандыдат у дыктатары Мікіта Хрушчоў. Хоць зьява гэтая ў бальшавізьме ня новая, аднак яна паважна падбівае эфэкт бальшавіцкіх „дасягненьняў". Ясна, што ў бальшавіцкай галаве нядобра, а прыказка нашая кажа: „рыба пачынае гнісьці ад галавы". Можа пралупяць вочы й тыя на Захадзе, хто сарамяжліва прымаў савецкую мянушку „гнілой Запад". Можа на Захадзе ўцьвердзіцца запраўдная мянушка для бальшавізму, як гнойнай балякі на людзкім целе.

У саракагодзьдзе бальшавізму трэба яшчэ глянуць і на тыя найпаважнейшыя, але нябачаныя нікім на Захадзе справы: на савецкую экономіку й на матар'яльны стан падсавецкага жыхарства. Вось-жа ў савецкай прамысловасьці пануе, як і заўседы, хаос. Засяг ваеннае прадукцыі моцна засакрэчваецца, а прадукцыя рэчаў канечнага чалавечага ўжытку супраць заходніх краёў жабрацкая; у сельскагаспадарскім пытаньні галоўная ўвага ськіраваная на цаліну, бо культываваныя раней землі зьдзічэлі й спустошыліся (у беларускай падсавецкай прэсе часта спатыкаюцца весткі, што вялікія плошчы зямлі зарастаюць хмызьнякамі); масы людзей жывуць у брудных прымітыўных бараках, у старых чугуначных вагонах ды ў зямлянках. Ня здолелі бальшавікі забясьпечыць жыхарства ні мінімальнай нормай харчаваньня, ні хоць-бы прымітыўнай адзежаю й кватэрамі, не маглі стварыць абставінаў жыцьця такіх, каб чалавек мог пазбавіцца ад бруду й вошай. Некалі пры захопе ўлады бальшавікі крычэлі: „вошь — угроза революций". — Цяпер яны аб гэтым маўчаць. Вош сталася роўнаўпраўненай савецкай грамадзянкай. Аб гэтым сьветчаць лісты з СССР да сваякоў у Амэрыцы, у якіх падсавецкія жыхары, перамагаючы страх рэпрэсіяў, просяць у жыхароў Амэрыкі харчоў, адзежы, мэдыкамэнтаў ды санітарных пасродкаў, каб хоць збольшага ачысьціцца ад бруду.

Зямныя сатэліты й вошы — бальшавіцкія парадоксы й людзкая трагедыя!

Запраўдных абставінаў жыцьця падсавецкіх працоўных не пабачыць ні Элеанора Рузвельт, ні іншыя турыстыя із Заходняга сьвету, якія, дарэчы адцеміць, *ня ўсе й хогуць* пабачыць жахлівыя абставіны жыцьця савецкіх працоўных. Дакладна-ж ведама, і гэта могуць пацьвердзіць новыя эмігранты, як зь Беларусі, так і з усяе савецкае імпэрыі, што бальшавікі за ноч рыхтавалі цэлыя кварталы крамаў з рознымі таварамі, аранжэрэі й прысады там, дзе мелася пражджаць якаясь заходняя дэлегацыя, прыкрываючы гэтым фасадам убогія прытулкі работнікаў і неадступныя атрыбуты савецкае ўлады — вашабойкі. А што-ж значыць пабудаваць сталыя паказовыя аб'екты для наіўных прасьцячкоў, дармо, ці гэта будзе малады студэнт ці з пасіевымі валасамі сэнатар?..

Трагедыя чалавецтва павялічваецца. Ці-ж пэможа бальшавіцкае саракагодзьдзе вольнаму сьвету ўсьведаміць увесь жах трагедыі й абставіны яе павялічэньня, як і ўмовы яе спыненьня. А ўмовы гэтыя перш-на-перш пазнаньне бальшавізму й запраўднае азначэньне яго, як абсалютнае матар'яльнае й духовае катаргі.

С. Міхалеўскі

У »АДБУДОВАНАЙ« СТАЛІЦЫ

За 12 пасьляваенных год прановы Менск апублікавана дзясяткі кніжок і брашур, надрукавана сотні здымак і плянаў, напісана тысячы артыкулаў і нарысаў. Усюды ў іх квітнее й красуецца такі прыгожы й цудоўны „індустрыяльны гігант рэспублікі", што толькі захапляцца трэба было-б. Хоць, праўда, дакладней гледзячы на ўсю гэтую рэклямную тарарамшчыну, ня цяжка было заўважыць, што аўтары хвальбы й гымнаў „новаадбудаванаму" гораду недалёка адыходзіліся ад пампознае прывакзальнае плошчы й праспэкту імя Сталіна (па якім заходнія турыстыя й „экспэрты" савецкіх праблемаў праяжджаюць, накіроўваючыся ў Маскву). І толькі пад саракавыя ўгодкі Кастрычніка й з нагоды іх мы даведаліся, што тысячы мянчан „новаадбудаванае" сталіцы каратаюць сваю будзёншчыну й найурачысьцейшыя сьвяты ў... „аварыйных" бараках і вагонах на чыгуначным вузьле.

„ЦК КП Беларусі забавязаў Менскі гарвыканком да 40-й гадавіны Вялікае Кастрычніцкае сацыялістычнае рэвалюцыі забясьпечыць без усялякай чаргі жылой плошчай 1.122 сям'і, якія жывуць у асабліва цяжкіх умовах".

Гэтак гучыць асноўная частка пастановы ЦК КПБ, апублікаванае 11 кастрычніка сёлета (гл. у „Зьвязьдзе" й „Советской Белоруссии").

Перасяляюць каго? — Сем'і „загінуўшых воінаў і партызан", сем'і „інвалідаў Айчыннай вайны", сем'і „рэгабілітаваных", „дэмабілізаваных ахвіцэраў", „пэнсіянераў", „работнікаў і служачых".

Значыцца, больш за 12 год трэ' было чакаць, каб за сьмерць сына, мужа ці бацькі, або за страчаныя ногі атрымаць хоць сякі-такі прытулак ад „удзячнае партыі й савецкае дзяржавы"! А як-жа тым, у сямейнай хроніцы каго не запісана „загінуўшых воінаў і партызан"? Чакаць другія 12 год?..

Перасяляюць адкуль? — Перасяляюць „сем'і, якія жывуць у аварыйных бараках" (ёсьць, значыцца, яшчэ й неаварыйныя баракі) ды сем'і, „якія жывуць у вагонах на Менскім чыгуначным вузьле". Пастанова падае й іншую дэталь: у гэтых „аварыйных бараках" жыве па 10-20 сем'яў.

Справа перасяленьня спомненых 1.122 сем'яў здадзеная 12-м розным міністэрствам і арганізацыям. Можна ўявіць сабе бюракратычны вэрхал і валакіту вакол гэтае справы якраз напярэдадні самое зімы.

Перасяляюць куды? — Праблему разьвязалі „за кошт уводжаных у эксплятацыю новых дамоў, а таксама за кошт жылога фонду некаторых арганізацыяў і ведамстваў". Словам, „ушчыльненьне жылое плошчы"! А як будуць мецца тыя, каму пашчасьціць папасьці ў „уводжаныя ў эксплятацыю новыя дамы", аўтарытэтна й красамоўна расказана ў тым-жа самым нумары „Советской Белоруссии", у якім апублікаваная й гэная пастанова ЦК. Вось што піша дацэнт Беларускага пэдагагічнага інстытуту І. Белагорцаў у артыкуле „Лепш адносіцца да добраўпарадкаваньня Менску":

„Практыка здаваньня ў эксплятацыю дамоў у недабудаваным выглядзе сталася для Менску прывычнай справай".

Прыклад:

„Дах жылога дому на плошчы Парыскае камуны, 9, цячэ, дым ад кухонных пліт ідзе не ў дымаходы, а ў міжпаверхавае перакрыцьцё, абкопчваючы верхнія кватэры, дзьверы й вокны ў кватэрах не закрываюцца, абмуроўкі (отмостки у дома нет) дом ня мае, і дажджавая вада бесьперашкодна пранікае ў падвалы (пагрaбы), двор не ўпарадкаваны... Ды ўсяго й не пералічыш!.. А гэткіх недабудованых і ў выніку гэтага бяз часу старэючых і няўладжаных будынкаў у горадзе не адзін дзесяток".

Не прывакзальная плошча й не праспэкт імя Сталіна, а аварыйныя баракі, вагоны замест дамоў і недабудаваныя напаўразваленыя памешканьні (абы плян быў выкананы!) характарызуюць сяньня паняволеную беларускую століцу.

Я. З.

ДЗЕНЬ НЕПРЫМІРЫМАСЬЦІ... „К РАСЧЛЕНИТЕЛЯМ"

364 дні на год расейскія эмігранты (новыя, старыя й зусім перастарэлыя) міряцца шмат з чым, з чым не павінен мірыцца ніводзін цывілізаваны чалавек: з брутальнымі праявамі расейскага вялікадзяржаўніцкага шавінізму ў межах і паза межамі Савецкага Саюзу, з гэнасыдам — духовым і фізычным — цэлых нацыяў, з руйнаваньнем гарадоў, зь нішчэньнем гістарычных помнікаў паасобных народаў ды з паняволеньнем цэлых краёў. Але адзін раз на год гэтыя абаронькі расейскага імпэрыялізму выказваюць усё-ткі сваю „непримиримость" — дэманструюць яе, пад прыкрыцьцём антыкамунізму, супраць гэтак званых „расчленителей России".

Гэткая вось „аднаднёўка" адбылася ў Нью-Ёрку 3 лістапада сёлета, наладжаная „российскими политическими, воинскими, казачьими и общественными организациями города Нью-Йорк". Збрылося вось на гэтую імпрэзу ля васьмісот „пратэстантаў", так па гадоў 50-60, некаторыя нат, старой прывычкаю, з манoклямі. Каб „падмаладзіцца", на сцэну выставілі хор „об'единённой российской молодёжи" і скаўтаў („наш родимый — царь непобедимый".)

„Всякая ставка на сепаратизм даёт козырь советской пропаганде!" — выгукваў адзін прамоўца пад гучныя апладысмэнты. „Ніводзін народ у сьвеце ня выказаў гэтульки супраціву камуністычнай уладзе, як мы, Расейцы" (?) — пэўніў другі. „Расейскаму народу падсунулі, але, падсунулі нерасейскае вучэньне аб тым, што духу няма" — жаліўся трэйці, лёгенька шантажуючы пры гэтым: „Дачыненьне Захаду да расейскага пытаньня нявыразнае. Калі заўтра будзе вайна, дык

Заканчэньне на 4 бал.

У Нью-Ерку куплены царкоуны будынак

Беларускі царкоўны дом ў Нью-Ёрку (Брукліне) адразу пасьля набыцьця.

Камітэт Набыцьця Царквы й Беларускага Народнага Дому ў Нью-Ёрку 15 кастрычніка сёлета купіў за 25 тыс. даляраў царкоўны будынак на розе Атлэнтык Эвэню й Бонд стрыт у Брукліне. У будынку, памерам 42 футы на 80, наверсе — царква, нанізе (партэр) — заля й тры пакоі. Будынак мае падвал, зь якога таксама можна будзе скарыстаць (прыкладам, заля гульняў для моладзі, выдавецкі архіў ці штосьці падобнае). Будынак, хоць і быў у карыстаньні да апошняга часу, патрабуе ці малога рамонту. Рамонт гэты й належнае ўладжаньне будзе каштаваць яшчэ прынамся 15-20 тыс. Але цяпер ужо трэба сказаць аб вялізарнай ахвярнасьці й дружнасьці нашых людзёў, якія кажную вольную часіну (найчасьцей сыботы) выкарыстоўваюць, каб працай рук сваіх заашчадзіць выдаткі ды як найбаржджэй давесьці да поўнага парадку свой духовы й грамадзкі цэнтар. Адрамантаваны й удэкараваны, будынак будзе выглядаць рэпрэзэнтацыйна ды задаволіць шмат патрэбаў нашага рэлігійнага й грамадзкага жыцьця.

27 кастрычніка ў нованабытым царкоўным будынку ў Нью-Ёрку адбылася першая Божая служба, адслужаная Яго Высокапрэасьвяшчэнствам Уладыкам Васіліём.

3-га лістапада былі наладжаныя ўрачыстыя ўваходзіны ў царкву, што сталася беларускім праваслаўным катэдральным саборам Сьв. Кірылы Тураўскага. Сьв. Літургія й Малебен Удзячнасьці былі адслужаныя Яго Высокапрэасьвяшчэнствам Уладыкам Васілём у суслужэньні Высокапрэпадобных а. а. Хведара, Сьцяпана й Рамана. Прыгожа пяяў злучаны хор Нью-Ёрку-Нью-Брансўіку-Саўт Рывэру пад кіравецтвам сп. А. Каптуровіча пры удзеле нашага слаўнага сьпевака М. Конюха (салёвы сьпеў).

Пасьля багаслужбы духавенства, прыхаджане й госьці зыйшліся на ўрачысты сход, каб адзначыць падзею.

Перад беларускім прыходам БАПЦ у Нью-Ёрку, як і перад беларускім грамадзтвам у Нью-Ёрку наагул, адкрыліся шырэйшыя пэрспэктывы актывізаваць сваё жыцьцё вакол нованабытага цэнтру.

Урачыстасьць Беларусау Каталікоу

(БЕЛАРУСКАЯ МОВА Ў НАЙВЯЛІКШАЙ СЬВЯТЫНІ НЬЮ-ЁРКУ).

Пасьля апошняе вайны шмат беларусаў-каталікоў былі занесеныя ваеннаю навальніцаю у розныя краі сьвету. Бальшыня зь іх апынуліся ў рэшце рэштаў у Задзіночаных Штатах Амэрыкі. Вялікая, аднак, іхная расьцярушанасьць і нястача сваіх каталіцкіх сьвятароў не дазвалялі ім дагэтуль як сьлед наладзіць сваё каталіцкае жыцьцё. Пачаткі, асабліва ў некаторых асяродках, былі ўсё-ж ужо зробленыя, ёсьць навет надзея, што зь пераездам у ЗША большай колькасьці нашых каталіцкіх сьвятароў рэлігійная дзялянка каталіцкага беларускага жыцьця ўнармуецца.

Тут адзначым нядаўныя ўрачыстасьці ў Нью-Ёрку, якія да пэўныя меры маюць для беларускае каталіцкае эміграцыі гістарычна значаньне.

У сярэдзіне верасьня сёлета прыехаў у ЗША на нейкі час, каб адведаць сваіх суродзічаў, айцец Ч. Сіповіч, рэктар беларускае каталіцкае місіі ў Ангельшчыне й царкоўны асыстэнт Беларускага Каталіцкага Акадэміцкага Задзіночаньня „Рунь". Па лініі БКА „Рунь" айцом Ч. Сіповічам былі 26-га кастрычніка прачытаныя тры даклады на гэткія тэмы: 1) Рэлігія й яе істотныя элемэнты, 2) Сучасныя плыні ў каталіцкай царкве і 3) Патрэба больш інтэнсыўнае рэлігійнасьці як ў прыватным жыцьці, так і ў жыцьці народу. На дакладах было да 40 чалавек, пераважна нашая інтэлігенцыя абодвух веравызнаньняў. Пасьля дакладаў адбылася цікавая дыскусія, у часе якое, між іншага, удзельнікі канфэрэнцыі вызаліся за патрэбу заснаваньня ў Задзіночаных Штатах БКА „Рунь" і беларускіх каталіцкіх асяродкаў.

Даклады на глыбокія рэлігійныя тэмы былі добрым уступам да ўрачыстасьці, якая адбылася ў наступную нядзелю, ў дзень Хрыста Валадара 28-га кастрычніка ў найвялікшай каталіцкай сьвятыні Нью-Ёрку — катэдры сьв. Патрыка.

Яшчэ шмат загадзя да вызначанага часу, Беларусы Нью-Ёрку й далейшых навет ваколіцаў пачалі зьяжджацца ў сьвятыню. Пахмурны, але не найгоршы восенскі дзень... У капліцы Божае Маці гараць урачыста сьвечкі... Лагодная пастаць найпрыгажэйшае зь зямных дачок прыцягвае зрок вернікаў. Роўна а дванаццатай гадзіне апаўдні выйшаў перад аўтар наш беларускі сьвятар у белым, вышытым золатам арнаце. „In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Iutroibo ad altare Dei..." — пачуліся першыя словы сьвятара. У імя сьв. Тройцы хрысьціянін пачынае усе важнейшыя часіны ў сваім жыцьці, дык зразумела, што перш, чымся прыступіцца да Божага Аўтара, сьвятар, быццам на знак выпраўданьня свайго акту, урачыста абвяшчае, у чыё імя ён выступае.

Ахвяраваньне, Санктус, Кансэкрацыя, Камунія сьвятара й вернікаў маліцьвенна мінаюць пад урачыстыя, прыцішаныя гукі арганаў. Сьвяты абрад даходзіць да канца. А тады — сьвятар чытае сьвятое евангельле, вызначанае на ўрачыстасьць Хрыста Валадара, ды гаворыць кароткае прынагоднае казаньне: „Хрыстос — Валадар праўды. Ягонае валадарства здабытае цаною сьмерці й нязвычайных пані жэньняў. Валадарства гэтае — вялікае, як сусьвет, яно моцнае, як сам Бог, яно празначанае спрадвеку для ўсіх дзяцей Божых.

Мы, Беларусы, ніколі аб Богу не забываліся. На нашым цярністым шляху на чужыне мы носім і песьцім Бацькаўшчыну ў сваіх сэрцах, молячы Бога, каб нам яе вярнуў..."

Простыя словы сьвятара, адбітыя, як хваля ад берагу, ад гатыцкіх аркаў сьвятыні, глыбака сягалі ў беларускія душы вернікаў. Ці ў аднэй зь іх змагаліся расчуленасьць і гордасьць — тут, у адным з найвялікшых цэнтраў сьвету, мы, жорстка паняволеныя на Бацькаўшчыне, вольныя й слухаем Божага слова ў сваёй роднай, любай мове! Праўда, нас было ня шмат, бо толькі каля дзьвёх сотняў, але мы ведаем, што дзе трох зьбярэцца ў імя Хрыста, там Ён — сярод іх. Дык тым балей мы можам верыць, што ў дзень, Яму асабліва прысьвячаны, быў з нашай грамадой Хрыстос.

Малітвай за Беларусь, адпраўленай за наш народ, айцец Ч. Сіповіч закончыў першую імшу ў катэдры сьв. Патрыка ў Нью-Ёрку. Надзейна чакаем на далейшае разьвіцьцё нашага рэлігійнага каталіцкага жыцьця ў гэтым краі.

Ф. Б-ль.

Прэсавая канфэрэнцыя

Лігі Вызваленьня Народаў СССР у Нью-Ёрку

У дзень Кастрычніцкае рэвалюцыі, у Нью-Ёрку, у гатэлі Більтмор, амэрыканскім аддзелам Лігі Вызваленьня Народаў СССР была наладжаная прэсавая канфэрэнцыя для прадстаўнікоў амэрыканскіх прэсавых агенцыяў і газэтаў.

У Лігу Вызваленьня Народаў СССР (ведамую таксама як Парыскі Блёк) уваходзяць паўнапраўныя прадстаўнікі дзесяцёх нацыянальных цэнтраў: Азэрбайджану, Армэні, Беларусі, Грузіі, Ідэль-Уралу, Крыму, Казакіі, Паўночнага Каўказу, Туркестану і Украіны. (старшыня Лігі — Прэзыдэнт Рады БНР, інж. М. Абрамчык).

На канфэрэнцыю, апрача прадстаўнікоў рэпрэзэнтаваных у Лізе народаў, прыбылі прадстаўнікі амэрыканскіх прэсавых агенцыяў Асошыэйтэд Прэс і Юнайтэд Прэс, прадстаўнік блізкаўсходняе прэсавае агенцыі і карэспандэнт гэтае агенцыі пры ААН ды карэспандэнты галоўных нью-ёркаўскіх газэт „Нью-Ёрк Таймс" і Нью-Ёрк Гералд Трыбюн". Канфэрэнцыю адкрыў сакратар Кантактнае Камісіі Лігі ў ЗША Армянін Гарутунян, заяўляючы, што, не зважаючы на сорак год савецкае ўлады й русыфікацыю ў Савецкім Саюзе, Армяне там засталіся Армянамі, Туркестанцы засталіся Туркестанцамі, Беларусы Беларусамі й г. д.

Др. Вітвіцкі, прэзыдэнт Украінскае Народнае Рэспублікі ў эгзылі, прачытаў таксама заяву, у якой заклікаў заходні сьвет зразумець заправўдную змоўніцкую існасьць камунізму ды ягоную пагрозу вольнаму сьвету.

Далей пайшлі пытаньні й адказы, зьвязаныя найбольш з выясьненьнем геаграфічнага палажэньня й гісторыі паасобных сяброў Лігі. З нагоды гэтых пытаньняў варта адцеміць, што Лізе Вызваленьня Народаў СССР у гэткіх выпадках надта патрэбная інфармацыйная брашура аб сваіх народах-сяброх, з кароткімі гістарычнымі зацемкамі, лікавымі дадзенымі ды этнаграфічнымі ці адміністрацыйнымі картамі. Гэта паможа Парыскаму Блёку праводзіць прэсавыя канфэрэнцыі, бліжэй трымаючыся вызначанае тэмы.

Я. З.

ВЫПІСВАЙЦЕ, ЧЫТАЙЦЕ І ПАШЫРАЙЦЕ ГАЗЭТУ „БЕЛАРУС".

У гэтым нумары 4 балонкі.

Беларусы у міжнацыянальным фэстывалі

„Фолк Фэстывал Каўнсыл" —арганізацыя, якая цікавіцца захаваньнем культуры й нацыянальных традыцыяў паміж эмігрантаў усіх народаў, ды прадстаўнікоў іншых нацыянальных групаў Амэрыкі, наладзіла ў Нью-Ёрку 17 лістапада сёлета міжнародны фэстываль. Праграма вечару складалася із скокаў, песьняў і музыкі гэткіх нацыянальнасьцяў: Амэрыканскіх Індыянаў, Армянаў, Беларусаў, Грэкаў, Ірляндцаў, Мадзяраў, Філіпінцаў, Французаў, Швэдаў і Украінцаў.

Канцэрт быў адкрыты пазнаямленьнем публікі, якое налічвалася да тысячы асобаў, із сьцягамі ўсіх народаў, што бралі ўдзел у канцэрце.

Беларускае народнае мастацтва на міжнацыянальным фэстывалі было рэпрэзэнтаванае хорам і танцавальнай групай. У канцэрце ўзяў удзел вялікі народны хор із Саўт-Рывэру пад кіравецтвам хормайстры В. Селях-Качанскага. Хор, у складзе трыццацёх дзяўчат і хлапцоў у прыгожых беларускіх строях выканаў песьні: „Каліна - Маліна", „Полька Янка", „Ох, ты, мароз", „Эх, ты, Нёман-рака", „Ой, ня кукуй, зязюленька". Акампаніявалі хору сп-чна К. Качанская на піяніне і сп. П. Мядзьведзкі на акардыёне

Пасьля гэтага танцавальная група нью-ёркаўскага аддзелу Згуртаваньня Беларускае Моладзі (кіравала танцамі сп-чна А. Орса, акардыяністы Л. Рудзінскі) жвава выканала вясёлага „Крыжачка", заслугоўваючы гэтым гучную падзяку з залі. На гэтым месцы, разам з ацэнай праробленае танцавальнай групай працы, хацелася-б падбадзёрыць танцоўнікаў ды пажадаць ім дапоўніць свой рэпэртуар усімі нашымі народнымі скокамі.

У выступах іншых народаў асабліва вылучаліся Амэрыканскія Індыяне із сваім „Ваенным скокам", Ірляндцы прыцызыйнасьцяй выкананьня ды Украінцы багатымі колерамі й вялікаю колькасьцяй удзельнікаў.

З нагоды міжнацыянальнага канцэрту была наладжана таксама выстаўка народнага мастацтва розных народаў.

У беларускім аддзеле выстаўкі можна было пабачыць народныя строі, тканіны, паясы, вырабы з саломы й іншае. Беларуса пры працы ўдала характарызаваў абраз мастака П. Мірановіча „Перад бурай".

Фэстываль закончыўся агульным няяньнем (разам з гледачамі) колькіх амэрыканскіх песьняў.

В С.

Бальшавіцкі »гэраізм«

Ад пачатку „Кастрычніцкага" перавароту аж да сьмерці Леніна ў бальшавіцкім асяродзьдзі дзьве асобы ўважаліся як тварцы гэтага перавароту— гэта Ленін і Троцкі. Ленін быў тэарэтыкам, а Троцкі выканальнікам. Заслугі Троцкага выслаўляліся не адно на фроньце вайны, але й на фроньце дыпляматычным. Гэтак было аж да выгнаньня Троцкага з Савецкага Саюзу й абвяшчэньня яго зраднікам і ворагам бальшавізму.

Адна з выдатнейшых бальшавіцкіх перамогаў на збройным фроньце — гэта захоп Перакопу й ліквідацыя арміі Врангеля. Перамога гэтая ўвайшла ў бальшавіцкую гісторыю. На хвабрыках і ўстановах праводзіліся мітынгі, дзе дакладчыкі апавядалі гісторыю гэнага змаганьня і ўслаўлялі гэрояў тых баёў. Але цікава тое, што пры зьмене кірунку бальшавіцкае палітыкі няняліся й галоўныя гэроі Пепакопскае перамогі.

Мне два гады ўзапар давялося быць на гэткім мітынгу. Абодва гады рабіў даклад адзін і той самы дакладчык і былі тыя самыя слухачы. Першы год гэты прамоўца ўслаўляў маршала Блюхера, як галоўнага гэроя перамогі А другі год мы пачулі з вуснаў гэнага самага прамоўцы, што галоўным гэроем Перакопскае перамогі быў сам „таварыш Сталін", бо Блюхер быў тады ўжо зьліквідаваны. Слухачы толькі пераглянуліся міжсобку, і справа скончаная. А цяпер, пасьля 20-га зьезду бальшавіцкае партыі, сёлета я прачытаў у № 42 беластоцкае „Нівы", што галоўным гэроем Перакопскае перамогі быў Фрунзэ.

Мне здарылася чуць ад удзельнікаў перакопскіх баёў, чырвонаармейцаў і камандзераў, што галоўным гэроем „Перакопскае перамогі" быў ня хто іншы, як „бацька" Махно. На загад Троцкага чырвонаармейцаў гналі на валы Перакопу, як статак на забой. Яны сваймі трупамі пазавальвалі равы, а фронт Врангеля стаяў непарушна. Але аднае восенскае начы махноўцы назапасілі шмат саломы ды праз Сіваш утапталі саламяную сьцежку. Па гэтай сьцежцы перабраліся махноўцы ды з тылу Врангелевага фронту зрабілі вялікую паніку. Франтавікі кінуліся наўцёкі, а чырвонаармейцы тымчасам перайшлі Перакоп. Пасьля гэтага Троцкі даў загад арміі, каб ніводнага махноўца ня выпусьцілі жывым з Крыму. Высьлізнуў толькі сам Махно з маленькай групкай, а іншых бальшавікі перабілі.

Ці гэта праўда ці легенда не бяруся цьвердзіць, але для бальшавіцкага „гэраізму" гэткія ўчынкі характэрныя Ілюстрацыі адбываюцца ўсьцяж і на нашых вачох.

З-скі

ФІЛІЯ СТУДЭНЦКАГА СТЫПЭНДЫЯЛЬНАГА ФОНДУ ПРЫ ЦБАА Ў ЗША.

Гэтым падаецца да ведама беларускага грамадзтва, што ў Амэрыцы пачаў сваю дзейнасьць аддзел Студэнцкага Стыпэндыяльнага Фонду пры Цэнтралі Беларускіх Акадэміцкіх Арганізацыяў. Гэтае пытаньне было ўзгодненае з Галоўнай Управай ЦБАА і ССФ у Лювэне (Бэльгія) у часе майго леташняга падарожжа ў Эўропу.

У заданьні Філіі ўваходзіць наступнае:

1. Зьбіраньне запазычанасьцяў у касу ССФ ад Беларусаў, былых студэнтаў, якія сваім часам атрымалі дапамогу з касы ССФ у форме пазыкі ды якія цяпер жывуць у ЗША.
2. Зьбіраньне ахвяраў у касу ССФ.
3. Даваньне дапамогі (у форме пазыкі) беларускім студэнтам у ЗША, а па магчымасьці — і ў іншых краёх сьвету.

Зыбраць запазычанасьці, аднак, стаіць на першым пляне дзейнасьці Філіі. Сьпіс, прысланы старшынём ССФ а. д-рам А. Смаршчком, паказвае, што 31 Беларусаў, што жывуць у ЗША вінаватыя ў касу ССФ 2155.59 ам. даляраў. Зварот толькі гэтае сумы, ня лічачы ахвяраў, дасьць магчымасьць колькім беларускім студэнтам працягваць студыі, спыненыя дзеля матар'яльных прычынаў.

Усе даўжнікі ССФонду атрымалі або атрымаюць ліст-зварот зь пералікам сумы даўгу ды з просьбай зьвярнуць запазычанасьць у касу ССФ у як найбліжэйшым часе. Пры пераліку ДМ на амэрыканскія даляры лічыцца тры ДМ за адзін даляр; пры пераліку РМ (райхсмарак) лічыцца дзесяць РМ за адзін даляр. Гэткі курс нямецкае валюты быў у бэльгійскіх імпартна-экспартных банках у часе выдачы пазыкаў, якія былі у бальшыні выпадкаў поўнасьцяй выкарыстаныя на аплату навукі. Бяручы наўвет тое, што некаторыя даўжнікі, якія атрымалі пазыку перад грашовай рэформай у Нямеччыне ў ліпені-жнівені 1948 г., не маглі поўнасьцяй выкарыстаць яе, пазычаньня ў гэным часе грошы будуць пералічаныя па 20 РМ на адзін амэрыканскі даляр.

Магчыма, што некаторыя з даўжнікоў ня будуць поўнасьцяй згодныя з пададзеным вышэй спосабам пераліку. У гэткім выпадку просіцца ўзяць наўвет, што зьверненыя грошы будуць выкарыстаныя для дабра беларускае справы. Адначасна просіцца ўсіх даўжнікоў, асабліва тых, што сяньня працуюць у сваім фаху ды маюць забясьпечаную будучыню, у дадатак да звароту запазычанасьці даць таксама ахвяру ў касу ССФ. Калі хто з даўжнікоў мае часовыя матар'яльныя цяжкасьці, можа сплачваць задоўжанасьць ратамі.

Прызнаньне пазыкі будзе рабіцца адпаведнай камісіяй — сябрамі Філіі ССФ пры ЦБАА у ЗША — у якую ўваходзяць пяць асобаў: старшыня Філіі ССФ у ЗША — др. А. Вярбіцкі, старшыня ССФ — а. др. А. Смаршчок (або ім вызначаны заступнік у ЗША), прадстаўнік ад БІНіМ-у — мгр. Я. Запруднік, прадстаўнік ад БАЗА — сп. А. Протас, прадстаўнік ад Беларуска-Амэрыканскага Таварыства — інж. К. Калоша.

Падрабязнасьці што да дзеяньня Філіі ССФ будуць пададзеныя ў статуце Філіі, які будзе апублікаваны ў часапісе „Віці".

Дапамога студыюючым будзе выплачвацца толькі пасьля атрыманьня пісьмовага забавязаньня звароту яе пасьля сканчэньня студыяў ды пачатку працы.

Кіраўніцтва Філіі ССФ пры ЦБАА у ЗША выказвае надзею, што Філія атрымае падтрыманьне як ад студэнцкае моладзі, гэтак і ад старэйшага грамадзтва ў Амэрыцы ды, такім парадкам, здолее стацца сталай дапамаговай арганізацыяй для беларускае студэнцкае моладзі на эміграцыі.

Др. А. Вярбіцкі,
старшыня Філіі ССФ пры ЦБАА у ЗША.

ХРОНІКА БАЗА

ПЭРСАНАЛЬНЫЯ ЗЬМЕНЫ У ГАЛОУНАЙ УПРАВЕ БАЗА

У сувязі з выездам зь Нью-Ёрку абодвух сакратароў Галоўнае Управы БАЗА, сп. П. Дварэцкага ў Клівэлянд, а сп. Ю. Станкевіча ў Філядэльфію, Галоўная Управа даверыла выконваньне абавязкаў беларускага сакратара сп. Ф. Бартулю, а абавязкі ангельскага сакратара ўзяў на сябе заступнік старшыні БАЗА сп. П. Маньковскі.

НОВЫ АДДЗЕЛ З Б М А САУТ-РЫВЭР — НЬЮ-БРАНСУІК

У кастрычніку сёлета ў Саўт-Рывэры адбылася зборка моладзі, на якой быў заснаваны новы аддзел Згуртаваньня Беларускае Моладзі ў Амэрыцы. У ўрад новага аддзелу ўвайшлі: М Каранеўскі — старшыня, Г. Лёсік — сакратар, А. Дубяга — скарбнік. У рэвізійную камісыю ўвайшлі: Г. Русак, В. Дубяга й Г. Стома.

У ЖАНОЦКАЙ СЭКЦЫІ Б А З А

25 кастрычніка сёлета Управа Жаноцкае Сэкцыі БАЗА наладзіла сяброўскі вечар. Праграма вечару складалася з рэфэрату д-ра Я. Станкевіча аб Смаленскім княсьцьве, з культурнага фільму ды з пачастунку.

Напярэдадні гэтага вечару Жаноцкая сэкцыя БАЗА сталася сябрам Нацыянальнае Рады Жанчынаў ЗША, афіляванае пры Міжнароднай Радзе Жанчынаў.

ДЗЕНЬ НЕПРЫМІРЫМАСЬЦІ . . .

мы ня ведаем, ці гэта будзе вайна супраць камунізму ці супраць расейскага народу". Пра камуністычнага спутніка: „Спутник будет всегда первым русским спутником, и мы его не собираемся подарить советской власти".

І ўрэшце выйшаў чарнявы дзядок і цяжкім армянскім акцэнтам грымнуў, узьняўшы, як Мінін, руку ўгару: „Каждый из нас, инородцев, в тяжёлое время всегда считал Россию своей родиной!" А дзеля таго, што гэта меўся быць мітынг „няпрымірэньня з камунізмам", дык гаварылася таксама й пра камунізм.

Але чаго гэтыя дзядзькі галасілі пра „расчленителей", дык зразумець цьвярозаму чалавеку, далібог, цяжка: прынамся дагэтуль нідзе й слыху ня было аб тым, каб хто-небудзь зьбіраўся дзяліць Расею. Ведама толькі, што Грузія хоча быць Грузіяй, а не Расеяй, Эстонія — Эстоніяй, Беларусь — Беларусяй і Украіна — Украінай. А Расея — хай жыве здаравенькая ў сваіх этнаграфічных межах.

А. Б.